

Statenvergadering Deelakkoord Natuur, 19 december 2011
Verklaring gedeputeerde Rein Munniksma
(alleen de uitgesproken tekst geldt)

Meneer de voorzitter,

Afgelopen zomer maakte ik een wandeling door het Dwingelderveld. Ik maak dan meestal even contact met de grond. En onbewust schepte ik een hand vol zand. Fijn zand. Het glipte me zo door de vingers.

Datzelfde gevoel be kroop me de afgelopen maanden. Nadat ik namens het IPO onderhandelingen had gevoerd met de staatssecretaris van Landbouw en Natuur.

Het Deelakkoord Natuur, dat wij op 20 september sloten, was onder de huidige economische omstandigheden en gelet op het beton van het Regeerakkoord, het best haalbare resultaat. Daar was ik toen van overtuigd, en dat ben ik nog steeds. In het Regeerakkoord was immers al vastgesteld dat er enorm wordt bezuinigd, ook op natuur, en dat het natuurbeleid wordt gedecentraliseerd naar de provincies.

Er is een Fries gezegde: 'Foar de wyn is elts in hurdsiler.' Waarmee vooral wordt bedoeld dat zeilen pas lastig wordt bij tegenwind. In dit geval ernstige economische tegenwind, waar Nederland mee te maken heeft. Dan komt het aan op stuurmanskunst en dan moet je noodgedwongen laveren. Ook als onderhandelaar. **JUIST** als onderhandelaar.

Na een jaar van stilstand, waarbij de ontwikkeling van het platteland en de natuur volledig op slot was geraakt, kwamen we 20 september moeizaam tot het Deelakkoord Natuur.

De onderhandelingen waren stroef verlopen. Steeds hebben we gesteggeld om de rijksbezuiniging minder draconisch te laten zijn. Een teruggang - van 600 miljoen naar net iets meer dan 100 miljoen in 2014 - vind ik absurd. Maar het bleef wel de Haagse realiteit.

Uiteindelijk restte voor ons enkel de optie om vast te leggen welke verantwoordelijkheden we als provincies wel bereid waren over te nemen van het Rijk, en welke zeker niet.

Meneer de voorzitter,

De onderhandelingen heb ik naar eer en geweten gevoerd. Daar neem ik verantwoordelijkheid voor en daar ben ik op aanspreekbaar. Het resultaat van het Deelakkoord Natuur was wrang. Maar hier was voor ons echt niet meer uit te halen. Bleker wilde bijvoorbeeld de verantwoordelijkheid voor de internationale verplichtingen bij de provincies neerleggen. Wij hebben uiteindelijk bereikt dat die nu weer bij het Rijk ligt, inclusief de boetes.

Een mager resultaat. Het valt niet mee om dat als onderhandelaar te onderkennen.

In de afgelopen maanden, na het sluiten en vaststellen van het Natuurakkoord, is mijn beeld drastisch bijgesteld:

- Ik zie dat staatssecretaris Bleker sinds de ondertekening van het akkoord al het mogelijke doet, om problemen op zijn weg en impopulaire maatregelen, oneigenlijk af te wentelen op het Natuurakkoord en dus op de provincies.

Als het kabinet het geld voor vitaal platteland, ruilverkavelingen, leefbaarheid, natuur en landschap met 500 miljoen vermindert, behoort de staatssecretaris, die dit beleid ten uitvoer brengt, niet de indruk te wekken dat er niks aan de hand is.

Hij heeft met mij geen all-risk verzekering afgesloten voor alle gevolgen van het Regeerakkoord voor het platteland en voor de natuur.

- Ik zie dat hij steeds bezig is om ten onrechte de discussie over internationale verplichtingen, ammoniak, nationale parken, te parkeren bij de provincies.

Terwijl er in Den Haag -met het Regeerakkoord in de hand- voortdurend wordt geknabbeld aan het Deelakkoord Natuur, wordt naar de buitenwereld de provinciale verantwoordelijkheid steeds groter gemaakt.

- Ik zie ook met afgrijzen dat de staatssecretaris veel te hoge verwachtingen wekt bij stakeholders: particuliere grondbezitters, boeren en natuurorganisaties. Die krijgen

steeds te horen dat de provincie wel zal inspringen, daar waar de Rijksoverheid meer dan tweederde van zijn eigen budget heeft gekapt.

- Ik zie een staatssecretaris die over het agrarisch natuurbeheer buiten de Ecologische Hoofdstructuur zegt: „Boeren heb vertrouwen, we regelen het wel via Brussel.” Maar ook daarmee zet hij een schijnwerkelijkheid neer. In 2014 zal blijken dat de betrokken boeren nu een worst voorgehouden is.

Meneer de voorzitter,

Het staat me tegen dat er een oneerlijk beeld wordt geschetst en ik baal er van dat ik bij herhaling in de positie wordt gedwongen dat ik het geschuif van de staatssecretaris moet uitleggen en moet goed praten.

Dat valt me nog zwaarder na de inspraakreacties hier in Drenthe; in het bijzonder tijdens de commissievergadering van afgelopen woensdag.

Ik ben niet blind voor deze omgevingsfactoren. Ze raken me en geven scherp inzicht op de effecten ver buiten dit akkoord.

Het gaat ook om reacties en emoties van organisaties en vrijwilligers die zich al meer dan dertig jaar te pletter werken om de waardevolle landschapselementen in onze provincie netjes te houden. Insprekers als Landgoed de Eese, de Stichting tot Behoud van Drentse schaapskuddes en de stichting Zeijerwiek.

En dan de partijen waar we mee samenwerken en bijvoorbeeld het Groenmanifest mee hebben opgesteld: waterschappen, gemeenten, Het Drents Landschap, de Natuur- en Milieufederatie, LTO Noord, Natuurmonumenten en SBB.

Met elkaar blijven we staan voor een vitaal platteland en voor de uitvoering van dat Groenmanifest. Want de dynamiek die Drenthe hierbij kent is voor mij van groot belang.

Meneer de voorzitter,

Het zijn deze instellingen, deze vrijwilligers, waar de staatssecretaris steeds denigrerend over doet.

Voor mij zijn het echter de organisaties en vrijwilligers waar de provincie Drenthe al jaren mee samenwerkt en waar wij mee verder moeten.

Er waren inspraakreacties bij die ik had verwacht en die ik met argumenten tegemoet had willen treden.

Maar, wat zeg je tegen liefhebbers van natuur en landschap die zien dat Staatsbosbeheer in opdracht van de rijksoverheid zijn bos en wandelgebieden buiten de EHS moet verkopen aan de hoogstbiedende?

De overheidskas moet aangevuld worden door grond buiten de EHS te verkopen. Hierover is niets geregeld in het Natuurakkoord.

Het kabinet is verantwoordelijk en hoort dat eerlijk uit te leggen. Maar de Drenten - en zeker iedereen die betrokken is bij het vitaal platteland in Drenthe - kijken verwachtingsvol naar de provincie.

Drenthe is een provincie die gezegend is met fraaie landschappen en mooie natuur, maar niet met vele miljoenen euro's.

Ook agrarisch ondernemer Cor Buist rekent er op, dat de overheid haar afspraken op het gebied van natuurbeheer rond het Leekstermeer nakomt.

Staatssecretaris Bleker had aan deze mensen moeten vertellen dat eerder gemaakte afspraken nu onder druk komen te staan. Maar dat doet hij niet.

Daarmee wekt hij bij boer Buist de verwachting dat de provincie Drenthe de verplichtingen zal overnemen. Dit is het beeld dat het Kabinet steeds oproept: dat de provincie het wel overneemt.

Hoezo, betrouwbare overheid?...

Ik kan en wil dat niet langer uitleggen.

Meneer de voorzitter,

Ik zie dat rond het Natuurakkoord -dat op zich al een bijzonder hard gelag is- op van alles en nog wat wordt bezuinigd. Dit heeft grote impact op Drenthe.

Daar sta je dan als provincie. Alsof wij medeplichtig zijn aan alle gevolgen van het Regeerakkoord. Alsof wij ook dáár onze handtekening onder hebben gezet.

Dat wil ik me als onderhandelaar en ons als provincie Drenthe niet in de schoenen laten schuiven.

Mijn ergernis neemt de afgelopen week nog verder toe door de tactiek waarmee Bleker te werk gaat:

Zo hadden we afgesproken dat voor de geldigheid van het Natuurakkoord instemming nodig is van alle twaalf provincies. Maar als Noord-Brabant begint te bewegen, zegt de staatssecretaris ineens: „unanieme instemming van de provincies is niet nodig. Acht van de twaalf is ook wel genoeg.”

Provincies die instemmen, worden bovendien anders behandeld dan provincies die zich verzetten. Er ontstaat zo een eurozone en een 'neurozone'. Zo zit ons staatsbestel niet in elkaar!

Bleker brengt hiermee teweeg dat de onderhandelingen tussen provincies niet meer kunnen worden gevoerd. Hij speelt hiermee de provincies uit elkaar. Daarmee is ook het fundament van ons college-voorstel verdwenen.

Als er een actiegroep opstaat van rietsnijders in De Weerribben, dan gaat de staatssecretaris met de provincie Overijssel en de betrokken partijen even om tafel, en zie: 1 miljoen euro van de provincie Overijssel, 1 miljoen euro er bij van het Rijk en het is opgelost.

Hoe kan een Drentse gedeputeerde dan nog staande houden, dat heronderhandelen geen zin heeft?!

Zijn de schaapskuddes in Drenthe anders dan de rietsnijders in De Weerribben? En waarom komt er geen geld van Bleker beschikbaar voor de Zeijerwiek en andere fraaie dorpsommetjes?:

Omdat de staatssecretaris zelf bepaalt waar zijn strooigoed neerdaalt.

En omdat de ene provincie nu eenmaal veel meer vermogen heeft om bij te passen, dan de andere.

Meneer de voorzitter,

U zult me zo meteen vragen: loopt dit college nu weg voor het Natuurakkoord? Loopt Rein Munniksma weg voor het Natuurakkoord waar hij als onderhandelaar medeverantwoordelijk voor is?

Nee, dat doe ik niet. Ik sta nog steeds volledig achter het schrale resultaat dat -ik zei het al eerder- gezien de huidige politieke en economische omstandigheden niet beter kon.

Maar ik sta niet achter een akkoord dat naderhand op dertig verschillende manieren wordt uitgelegd. Wie tijdens de wedstrijd de spelregels verandert, moet niet verbaasd opkijken als deze gedeputeerde van het veld loopt.

Deze boodschap breng ik u vandaag: als de omgevingsfactoren van een akkoord een gedrocht maken, dan stel ik mijn standpunt bij. Dan wil ik hier namens het college geen verantwoordelijkheid meer voor dragen.

Zoals u allen weet, buigt morgen de Tweede Kamer zich over het Deelakkoord Natuur.

Laat duidelijk zijn, er moet heel wat gebeuren wanneer je nee zegt. Maar een akkoord, waarbij de staatssecretaris continue bewegende onderdelen creëert, is wat mij betreft geen akkoord. Ik ben er na bijna drie maanden geharrewar klaar mee, ik wil mijn energie weer in Drenthe steken.

Verantwoordelijkheid nemen hoort bij besturen, verantwoordelijkheid dragen moet worden mogelijk gemaakt. Van het laatste is geen sprake en dus zeg ik nee, en daarmee zegt het college nee tegen het Deelakkoord Natuur.

Ik laat me het zand niet langer door de vingers glijpen.

Het oordeel is nu aan uw Staten.